

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési árak: Helyben: Egy évre 10 kór. — fill. Fél évre 5 kór. — fill. Negyed évre 2 kór. — fill. Egy hónapra 1 kór. — fill. Vidékre küldve: Egy évre 16 kór. — fill. Fél évre 8 kór. — fill. Negyed évre 4 kór. — fill. Egy hónapra 1 kór. — fill. Egyen szám ára 4 fillér.		Főszerkesztő: BENEDEK JÁNOS. Felelős szerkesztő: IFJ. MÓRICZ PÁL. Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Hirdetési díjak: Hat hasábes petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többes példájú hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.
---	--	---	--

Kóros áramlatok.

A nemzeteknek, illetve népfajoknak, szembeötlő egyéni tulajdonságaik vannak, melyek képessé teszik őket arra, hogy a létért való küzdelemben magukat föntarthatassák. Éppen azért káros és a teremtő rendelkezésével homlokegyenest ellenkező dolog, valamely népek fejlődési folyamatát, hatalmi eszközökkel olyan irányba terelni, hogy idegen népek erkölcsének és szokásainak, valamint azok kulturális intézményeinek szolgai utánzásában keresse azokat az eszközöket, melyek a nemzeti, illetve a faji egyéniség kifejtésére és tökéletesedés felé való haladásra vezetnek.

Pedig nálunk jó idő óta, mondhatnám azoktól a napoktól kezdve, melyeket általában a nemzeti újjászületés napjának nevezünk — egy téves és végeredményében pusztulásra vezető irányelv uralja, csaknem kivétel nélkül mindazokat, kik a magyar nemzeti állam kiépítésében egyedül és kizárólag csak önmaguknak követelik a vezérlő szerepet és a hatalmi állásokat.

Ez a téves irányelv — a nyugati népeknek, a németeknek, francziáknak és az angoloknak szolgai utánzása minden téren, tekintet nélkül arra, hogy vajjon képes lesz-e a magyar nemzet

ugyanazokkal az intézményekkel és ugyanazokkal az erkölcsökkel nemzeti jellegét föntartani és államföntartó erejét kifejleszteni.

Magyarországon nem akarják észrevenni, hogy ott a Nyugaton óriási bajok vannak, pedig már ingadoznak az épületek, melyeket ez a csodás civilizáció emelt. Döngetik kapuit, aláaknázzák oszlopaikat: a szocializmus, az anarchia, a vallástalanság és az ezzel járó óriási nyomor és erkölcselenség által megteremtett új eszmék jól szervezett táborai.

Itt nem látják, hogy Anglia gazdagságával karöltve jár a barbarizmus, a nép millióknak erőszakkal való igába hajtása pálinkával való megmérgezése és a nyomor rabszolgasága. A francia gloár mellett, nem látják az egész nemzet pusztulását, kimerültségét, nem az anarchia terjedését, mely időközönként a legféltetlenebb modorban nyilvánkozik. A Henryk, Ravacholok, Caeseriók, Lucchenik és Brescik alakjai sem ejtenek gondolkodóba bennünket. Nem látjuk a Németségában levő gazdasági válságot, a terjedő forradalmi szocializmust, az öngyilkosságok ijesztő szaporodását.

Pedig nem ártana tudomást venni mindezekről, nem ártana kissé okoskodni eme felsorolt óriási bajokról, melyeket tagadni, azt hiszem, senkinek

sem jut eszébe. Mert ha ezek a bajok egyenes eredményei a nyugati népek, nálunk annyira megcsodált és olyan igyekezettel majmolt kulturájának — vajjon helyes-e nekünk, akik hál' Istennek még nem fejlődünk olyan nagyon magasra, teljesen figyelmen kívül hagyva nemzetünknek eddigi fejlődését, jelen állapotát s ami fő egyéniségét, vakon és lázfékozta erővel egy szédületes ugrást téve, beleverve magát abba az örült versenybe, mely máris annyi nyomor és pusztulás szülője volt.

Ne keressük az okokat, melyek nyugaton a jelenleg dúló bajokat és emészto kórságokat szülték; ne lássuk meg, hogy igenis, kellett ott valaminek lenni, ami elpusztult, kivesszett és aminek hiánya a romlást idézi fel.

Az emberszeretet, az erkölcs és a mi ezek szilárd alapja a vallás, a modern kultur emberből csaknem teljesen kihalt. Az egyházak kebelében beállott lanyhaság, a nép magáragyagatottsága, a családi élet elzülése, az egyén lelkületének tagadása mellett, kinzó és gyötrő okoskodás foglalta el a vallási és erkölcsi értékek helyét. De vajjon nyujt-e megnyugvást a kételetől elgyötört léleknek a pozitivizmus, a kritikizmus, miszticizmus és a többi izmus, melyek a hit és a szeretet helyét betöltő rideg és durva önzés, va-

Kossuth-mauzoleumok.

Végzete már az minden megnevezett titkos pályázatnak, hogy lehetőleg botrányral végződjék? A Kossuth-mauzoleum pályázata eldöntése is botrányral végződött és pedig a botrányt provokálták Lechner Ödön, Kann Gyula és Zala György, pályabíró-bizottsági tagok.

Előttünk fekszenek ma már az akták s láttuk a pályaműveket, ítéltünk felettük. A nevezett három ur ugyanis az első díj kiadása körüli szavazásban részt vett s midőn nem az ő jelöltjük nyert, akkor azon nézetünknek adva kifejezést, hogy a bíráló bizottság az első díjat nem a legjobb hanem a legrosszabb, a legművészietlenebb pályamunkának ítélte oda — eltávoztak. Ez érellen, gyerekes eljárás, mely nem méltó se Kossuth emlékéhez, sem a magyar művészethez.

A szűkebb bíráló albizottság, melynek tagjai Czizler Győző, Rauscher Lajos és Zala György voltak, így nyilatkozott a „legművészietlenebb, legrosszabb pályamunkáról”, különben Gerster Kálmán és Strobl Alajos művéről:

„A mű a régi, klasszikus görög építészeti stílusban van tartva. Hatalmas alépitmény képezi magát a sirboltot, melynek felső terrászszerű lefedésére lépcsőzetek vezetnek. Ezen négyzetes alépitményen emelkedik a dór-stílusú templom alatta Kossuth feltámadásának emléke egészét a szabadságharc oroszlán-alakja koronázza. Az egész mű az antik művészet keretében, a formák biztos tudásával van koncepiálva s úgy külső megjelenésében, mint részleteiben emlékszerű hatást gyakorol. A tömegnek egymáshoz való arányában azonban azonban némi disharmonia érezhető”, stb.

Ime tehát a legművészietlenebb legrosszabb pályamű, a három disszidens, ur szerint, kik akkor vonulnak el, midőn kisebbségben maradnak.

Milyen most e „legművészietlenebbel”, szemben a legművészibb pályamű, melynek a három duzzogó Achilles az első díjat és a kivittet akarta odaitélni.

Roppant széles lépcsőzetről emelkedik föl egy románstílusú portála, amelynek két üres szárnynyulványa épp oly hosszú, mint maga a középtest. E két szárny roppant sík falakat alkot, ivesen hajolva le a földre s

belül négy lépcsőfokokat képezve, anélkül, hogy lépcsőül szolgálhatna, mert egy-egy fok másfél méter magas. E sík falak előtt roppant tömeg nép tolong a portála felé. E középteménnyből oszlopos ravatal nyulik ki oldalbejárattal. A portála fölött egész a ravatal magasságáig egy nőalak áll talapzaton rátámaszkodva a ravatalra háttal. A ravatalon nyílt koporsóban fekszik Kossuth alakja, föl tartott állal.

E „legjobb, legművészibb” pályamű csupa össze nem illő elemből van összerakolva, két oldalfala sivárságát az alatt hemzsegő és siremlékre nem illő tömegek akarnak enyhíteni, a holt test alá bevezető kétféle bejárat, az éktelenül hosszú sovány női alak, amint háttal támaszkodik a ravatalnak s az égi madaraktól őrzött alak, mely a halottat ábrázolja, oly szerencsétlen megoldása lett volna a Kossuth-mauzoleumnak, amelyet csak elfacsarodott szecsessziós izlés mondhat szépnek és Kossuthoz méltónak.

E műért ugyan kár volt a három urnak a botrányt provokálniok, nagyobb botrányt lett volna, ha az ilyen stillnélküli költő meg rutított volna el a kerepesi temetőt. E pályaművet különben Bálint és Jámor építé-

lamint a nagyképi tudakosság nyomán fakadtak. Vagy talán a táviró, telefon, a villamos vasut, a gépkocsi, a Lebel puskák, vagy a Hiram Maxim-ágyuk szerzik meg majd a modern kultur embernek a boldogságot, avagy talán a már olyan sokszor föltalált, de még mindig félbe maradt repülőgépek és kormányozható léghajók.

A szív, az érzelem, a vallás és az erkölcs csaknem teljes elpusztulása szülte Nyugaton az emberirtó, a társadalom és államfelforgató tanokat. A gyors meggazdagodás vágya, az anyagiak után való hitvány és kapzsi sóvárgás a nyomor rabszolgátságát. A kétségbeesett, testben-lélekben elnyomorodott nyugati ember, mint a Nero császár korabeli római, vagy elkorcsosult görög, teljes erővel veti magát az érzéki élet karjai közé és csakhamar el is merül annak posványában.

És ezt akarták elérni a mi országoló bölcséink vagy három évtizeden át Magyarországon. El is jutottunk odáig, hogy négy állami örültekháza, egy csapat fegyház, börtön és javítóintézet alig elég a hirtelen kiművelődött polgártársak befogadására, elérjük azt is, hogy nyomor ütött tanyát ki munkabíró népünk. Ez legyen hát a felderítő ideál továbbra is.

Nem! Tovább ennek nem szabad így folytatódnia. Félre kell már dobni ezeket az öngyilkosságra vezető hóbotokat, melyek hatása alatt már is két-

ségbeesőket nagyot haladtunk egy veszedelmes örvény felé. Szükséges a magyar közszellem meghamisított irányának megfeszítése és átalakítása. Új eszmék és új emberek kell, hogy elfoglalják a tért, melyen még ma is feles számmal vannak egy beteg irányzat harcosai. Gátat kell vetni ezeknek a kóros áramlatoknak. Fel kell venni a harcot azoknak, akik hivatásuk visszatéríteni a nemzetet a helyes utra — az egészséges és természetes fejlődés útjára.

Magyarország egész népessége még nem vette fel a Nyugaton olyan nagy elfajulást okozott nyavalyákat véreinek alkatrészeül, még van idő a baj orvoslására és a végveszedelem elhárítására. Tovább ezen az uton haladni végzetes bűn volna.

Nemzetünk két jellemző tulajdonsága, mely erőit adott nekünk ezer esztendő viharában, helyünket szilárdan megállani: a vallás józansága és tisztasága volt. És vajjon a mi föntartott és a pusztulástól megóvott ezer éven át, az ma már semmi, azt el kell dobni magunktól. Nem kell már nekünk vallás, nem erkölcs? Nem akarunk hatalmas eleink nyomán haladva: lenni erkölcsös, erős, magyar nemzet. Nincs időnk önmagunktól fejlődve, biztosan haladni előre. A pusztulástól való rettegetés rémei környeznek, elmaradtunk nyugattól, elvérzünk, ha nem leszünk hamarosan „ultraselect“ nyugateurópaiak.

szek készítettek, a szép és különös keretbe illő szoboresoportozatokat Kallós Ede, nagytehetségű szobrászunk alkotta.

Ha Herster és Strobl pályanyertes művet tekintjük, ily alakban kivitelet, minden módosítás nélkül nem javasolnók. Először is a felesleges oszlopcsarnokok elhagyandók a mauzóleum körül, melyivel semmi összefüggésben nem állanak. Másodsor az épület tetéjére szorult, footballozó orosziant kifogásoljuk s a templomban kászolódo Kossuth alakot. Állva, vagy ülve ábrázolhatja a szobrász Kossuthot, de fektében föltapáskodva, mintegy a felette ordító oroszian hangjától fölriadva, nem. A templom metopáiban elhelyezett óriás méretű ágyúk és puskák sem illelnek egy görög stílus templomhoz, mert ezek nagy anakronizmust képeznek, nagy méretükön kívül. Az egészenk azonban rendkívül imponáló, nemes klasszikus stílusú méltó Kossuth nemes, klasszikus életéhez, melyet csak antik motívumokkal lehet megoldani. Minden modernizáló és szecessziós kísérlet blasphemia Kossuthszelleme ellen.

Ez értelemben fogjuk fel Schickadenz és Herczeg építészek és Beck. Ö. Fülöp szobrász pályatervét is, mely megvetetett, de díjat nem nyert. Antik templomban zárt koporsó, magas négyszögű talapzaton, melyet reliefek díszítenek. E reliefek Kossuth életét ábrázolják, kiváló történelmi tudással és igazi művészettel. Az előlapon az „Országgyűlési Tudósítások“-at a kis követeknek diktáló Kossuth és a márczius 15-iki sajtószabadság van, a „Mindnyájunknak el kell menni“ mozzanat s a honleányok aldozat-készsége, az egyik oldalon, hátul Kossuth

kormányzói működésében s a másik oldalra a fegyverletétel. Kossuth bucsuja a hazától és az „Irataim“ szerkesztése. Az egészen egybefolyó, harmonikusan szép földomborműveket a bizottság meg sem ertette, mert azt írja róluk, hogy „a szabadságharcból vett történelmi jelenetek.

Általában nagy baj az a bíráló bizottságok összeállításánál, hogy történést, vagy ehhez értő írókat nem választanak be. Az eszme, mellesleg lesz a vonalmenetek mellett, csupa építész és néhány masfajta képzőművész lesz a bíráló, kiknek se történelmi ismereteik, se költői képzeletük nincs, tehát a közönség számára készülő műnél csak a saját specialis bogaraiknak hódolnak.

Ennek köszönhető az is, hogy a pályázók legnagyobb része szörnyműveket adott be és a bíráló bizottság a szörnnyekkel komolyan foglalkozik. Ilyen például egy nagy méhkas előtt ülő óriási egyiptomi nőalak, mely felé két oldalt egy-egy sereg meztelen alak ugrál fel, felnyújtott kezeivel a Zwack féle Unikum-likör reklám hirdetését szerencsésen ábrázolva. Mi köze annak Kossuthhoz? Hasonló ehez egy bástyákkal ellátott bányakemenzre, melyen a hármás hegy és kettős kereszt jelzi magyar mivoltát, de a három hegy mindegyikén egy-egy nagy alak van.

A sütkemencze mellett Kossuth (vagy valaki más) alakja ravatalon. Az előbbi, a szó teljes értelmében neveléses mű igen megnyerte Zala György bíráló tetszését, a min nem csudálkozunk, ha neki az antik művészet a legművészietősebb és legrosszabb — akkor a komikus siremlék igen

El akarjuk dobni a nemzet szellemet, az ősi erényeket, hogy tovább is jól élhessünk és elég naivak vagyunk hinni, hogy ilyen áron élni is fogunk soká.

Pedig első amivel birnunk kell, ha élni akarunk, a hit abban az örök igazságban, hogy a vallás és erkölcs az alap, melyen minden egészséges fejlődés nyugszik és a mely egy ország jólétét előmozdíthatja.

Meg kell tartani ősi erényeinket, meg kell állni a magunk lábán, meg kell maradnunk magyaroknak, hogy megmaradhassunk.

Kornis Elemér.

Kerülő uton.

Sokszor a vén embert a tul fekete hajaról lehet felismerni. kivált ha alatta a rubrikazott homlokáról a hamisíthatlan keresztelvele leolvasható. Hiába is kulimazolja a hiu ember a szakállát, nem adnak kölcsönre hitelt. Talán nem is egyenes lelkű, őszinte természetű, ki így ámitja a világot, és valószínű, hogy az fiatal korában is álarz alatt járt. Vannak színészek, kik nem a színpadon szerepelnek és mindennap mas álarzot hordanak.

Ma jámbor ember, holnap gazember, jelleme pillanatnyi pozsgós, (gazeuse) és vén korában is hazug fekete szakállával leülepedett gaz-ész marad. Az ily changeant jellemű színészt, a közönség hol tapsolja, hol megutálja. Rendesen az a közkedvelt, ki szívéhez lelkéhez köti szerepét; egy szerep körben mozog, mely természetének megfelel. Ajánlatos, hogy a ki virágrasánap előtt virágot

tetszhetik. El is két a derült hatás a temetőben, jól esik a sok siremlék között egy kis nevetés, a felnyújtott kezű, heringként egymás hátán ugráló sovány, meztelen alakok lattára.

A második díjat Leitersdorfer Béla építész, Tóth István és Teles Ede szobrászok nyerték „Az eszme halhatatlan“ jellegű pályaművekkel. Középen és folytatólag két oldalt felmenő széles lépcsővet visz egy nyitott óriás kupola alá, mely elül temetői motívumokkal van befestve. Négy román kapu oszlopai és összekötő falai tartják a kupolát, melynek magassága nem áll arányban az alapépitménnyel. Tetején pedig briquetek és egyéb koczka kövek rontják a hatást. E kupola alatt áll a sarkophág, egyszerű, nemes koncepczióban. A fölépcső nagy plasztikai ábrázoláshoz vezet: négyszögű nyílás előtt, melyben tömérdek fel és egész alak hemzseg, áll Kossuth alakja szellemként, lepelben; felé tolong az uri és pór osztály két oldalt. Tehát nem halt meg a nagy férfi, hanem él — ez alapeszme tisztán látható.

A Pusztaszer jellegű s harmadik díjjal jutalmazott munka Hickisch Rezső és Mátray Lajos műve. Tömör alapépitményen kupolacsarnok áll, inkább german izlésű, mint bárki más. A kupola alatt Hadur vagy Árpád szobra ül. Az épület négy sarkán Atilla kincseiből vett kandelláberek; alant örökdő oroszianok, két oldalt az emlékműhöz hozzá ragasztott lépcsőzetek. Az egész kedvező benyomásu, monumentális jellegű, de megint semmi köze sincs Kossuthoz. Edelsheim Gyulai vagy Radeckzy siremléke épp úgy lehetne.

vagy aranybogyós babért vár és nem b a b-
ért küzd, az ne legyen soha k o m i k u s.

A politika mint az exigenciák tudománya, mily tag tért nyit a komikusnak. Mily színészek is fordulnak meg az országos színpadon, kik nem annyira az ország címerét, mint a maguk Janus képüket viselik! . . . Mennyi taps és fütty, mennyi fény és árny váltakozik egy nap alatt! J o b b-nak nezi magát a nagyobb része, mely nem az egyfejű Turult, de a ketfejű sást követi, mely — vitéz Hári szerint — neki is mindennap egy tulkot költ ebédül. Nagyon leolvadt a balpárt, mely állhatatosan eszi a függetlenség rakkenyerét, most is háromnegyede a szabadelvűség linczi tortáján hizik. Deák és Tisza K. jól szakácskodtak, a hortobágyi bográcsból később grofi illatterjedt, midőn az apa, mint a macska kerülte a juhúsos kását. Volt idő, midőn Patay Pista, Csiky Sanyi és Tisza Kálmány egy kulacsból ivott és a Sándor utcai büftében egy tálból szedték a rumos tortát. Hja, még akkor Bihar megye még nem volt megcsönkítva, sem Tisza Kálmán miniszter!

Igen, Blhamnak voltak egykor legjele sebb képviselői. A Csengeriek, a Beóthiek, Tiszák, Patayok stb. odatartoztak, kik mindannyi Kont vitéz, a Haza jogait a halálig védeni kész. Köztük Tisza Kálmán volt az agilis vezérük, ki magasra emelte pajzsát Bécs hajító dardái ellen.

Más különben Tisza Kálmán külsejében nem igen tagadta meg önmagát; de a Benczuv prém és a kék szemüveg alatt csodálatos változatok játszódtak a „Tied vagyok, tied hazám” téma felett. Korom fekete haja hamar megderesedett, de a rideg halál rozszul számított, szénáját soká nem nem kaszalhatta. Haját úgy szálat nem festette, sem igen nyirogatta, mely később mindinkább politikai hiteléből vesztett, kivált midőn kette választva a meghasonlás szimbólumát magán viselte. Hogy milyen volt a

Egészen szerencsétlen a Donáth Törtye féle mű, mely teljesen nyitott körcsarnok, három kimagasló oszloppal, ezek tetején egy-egy nőlakkal. A roppant magasságban álló oszlopszentnek semmi köze sincs az alatt elteerülő lapos lépcsőzetekhez és egyszerű koporsóhoz. Figyelemre méltó Füredi szobrász és Türk, mely építész műve, piramist ábrázol, antik portálevél-előtte két szép csoportozat. Hibája az, hogy még három üres portála van a többi oldalakon az arany kedveért, az értelem rovására. Oly portála, melynek porta nem felel meg, nonsens, a mű egyébként nyugodt, impozans és kiváló ember sirboltjához méltó.

Ha szemlénket befejezve, általánosságban akarnánk ítéletet mondani, az első díjat megnyugvással adnók azoknak akiknek a bizottság többsége adta a klasszikai formák mestereinek Strobának és Gersternek! A kivitelben persze itt-ott változtatni való lesz művökön, de ez teljesen méltó Kossuth nagy szelleméhez. A második díjat Schikendanz és Herczognak adtuk volna, a harmadikat Leitersdorfer, Tóth és Telcs művének, a szeszecziós baglya- és banyakemenzékét pedig teljesen mellőztük volna. A bizottságnak azon többsége, mely tekintetbe nem véve a duzzogó Achillesek eljárását tovább döntött, legyen nyugodt az iránt, hogy eljárását minden épszemű és józan ítéletű művelt ember helyesli s ha valakit elítél, csak azon három kilépett tag lesz, kiknek erőszakoskodása és ifjonci éretlenkedése nem illő sem Kossuth emlékéhez, sem saját művészi hírnevékhöz.

k. g.

belső küzdelme, az talán el sem képzelhető, midőn végre a dinastia siratta legjobban legbensőbb emberét. Nem hiába s nevezték generálisnak.

A legszélőbb bal és a legszélőbb jobb hogy fér meg egy kebelben? Vagy igaz, négy kamraja van a szívnek. Népség és katonaság sokat szerepel III. Richardban. A népszerűség macska pupjától, csak egy ugrás, sabro, mortale kell az udvari palota feljára; ki azt koczkatatja, attól a népnek nincsen is többé mit várnia, az a népre elveszett. Új arca, új eskü, sokat változtat az emberen.

Ha! innen az immote fides szikla váról látni csak; mily parányi a nép, mely mint a hangyaboly úgy megyen egymásnak a testénél nagyobb terhével. Innen a sas madártavlatból látni igaz, mint erőlködik a sok millió az erényért. Egy biztos lépés a szilárd trón felé többet ér, mint ezer mértföld a nép korlátlan során! És mégis milyen keresett a nép. ha közeledik az új választás, tisztujítás? A mandátum nem is olyan, mint a füles bihari pontok; hogy oly könnyen a szegre akaszthatjuk. Jó tudta azt a tialok ba'ja, hogy az Isten ostroma sem áll meg a száz lábán. De a mandátum véggett egy kis időre le kell ereszkednünk, mint a póknak, ha szól a verbungos banda.

Az a népszerű ember, kit Debreczenben úgy választottak képviselőnek, hogy nem is kérdezték, csak egyszerűen a zsebébe nyomták a passepartou-t. Utoljára mandátuma mankón járt, sőt bihari ősféskéből is kimozdították.

Most nem a demokraták milliói, de szemenszedett arisztokraták vették körül ravatalát. És míg az udvari páholyban a király szemében könny csillog, mert a jobb hazába költözött Kean (Kin) oly kitűnően játszotta drámai szerepét: addig a karzati publikum némán, meredt szemmel kiseri a hivatalos gyászlobogók lengését, mert előtte mindenét eljátszolta.

Igen kin volt már az élete, a páratlan művész, vagonán kívül mindenét feláldozta, a dinastianak. De azért nem vonjunk le le semmit főerdeméből . . . született magyar színész volt, mint Egressy Gábor halt meg a nemzeti színpadon.

És most a kedvelt hívem végrendeletileg kéri szoros gyászkiismeretét, hogy: kerüljék a várost, honnan kiindult dicsőségének vezér csillaga. Patay egyenes lelke, egyenesen szalt az égbe.

N. Váradon továbbra sem kongatják a harangokat, sem vihar ágyukat süttögetnek; nem veri vetéseiket ez idén a jég, mert nagy halottját nem vitték rajta keresztül.

Te barna Barabás! barbár kaifas! . . . Így járja meg ki másnak vermet ás.

Gondy Károly.

Országos ev. ref. tanár-gyűlés Debreczenben.

A magyarországi ev. ref. tanárok országos nagygyűlése minden várakozásnak megfelelően sikerült. Az eszme testet öltött, a rég óhajtott terv megvalósulást nyert. Kellően méltatni a magyarországi tanárok országos e g y e s ű l é s é n e k fontosságát és nagy horderejét ma még nem lehet; de a következmények ékesen fognak tanuskodni arról, hogy a megvalósulásnak még idáig sem kellett volna késnie. Ezen egyesülés által, melyre már rég megadta az indító okot a magyarországi ev. ref. egyházak uniója, erősödik és izmosodik nemcsak

az ev. ref. anyaszentegyház, melynek veteményes kertje volt mindig az iskola, hanem ezen kiválóan magyar egyház erősödése és izmosodása erőssége lesz a magyar fajnak és nemzetiségnek is. A ki igazán érdeklődik nemzetiségünk, ev. ref. anyaszentegyházunk és közoktatásunk iránt; csak örömmel emlékezik meg bizonyára azon napokról, melyekben Debreczen városa, a magyar kálvinistaság ezen ősi erős metropolisa, vendég szerető falai között üdvözölte a magyar kálvinista tanárokat, kik a jövőendő számára nevelnek szívben és lélekben erős nemzedéket.

A mai gyűlésen elhangzott beszédekről s meghozott határozatokról alább olvasható részletes tudósítás számol be s mi e percben csak a szép eszmények megvalósulásán — a magyarországi ev. ref. tanárok egyesülésén — érzett őszinte örömünknek adunk kifejezést. Megelégedetten távozhatnak körülünkől a tanügy derek munkásai, nemes és szent kötelességet teljesítettek, méltóknak mutatták magukat arra a nagy hivatásra, hogy a hazaszeretet és magyar nemzeti műveltség magasztos eszméit csepegtessék gyermekeink szívébe.

Mostani egyesüléseik legyen maradandó s találjon benne erősséget a magyar kultúra, a magyar ev. ref. anyaszentegyház s általa egész magyar nemzetünk. A magyarok Istene áldja meg a lelkes munkásokat, derek munkájukat s vezérelje egészségben vissza őket szeretteik körébe, örök munkásságuknak megszokott helyére!

Ebéd a vendégtanárok tiszteletére.

Az országos ref. tanáregyesület tagjai tegnap 1/2 órakor ebédre gyűltek össze a „Bika” disztermében. A Magyarai testvérek jó magyar muzsikája mellett egészen 1/25 ig eltartott az ebéd, amikor is a lehető legjobb hangulatban vonultak az emlékkertbe, ahol lefényképeztek az egyesület tagjait. Innen 3 csoportban a város nevezetességeinek megtekintésére indultak.

Az ebéd folyama alatt pohárköszöntőket mondott: Dóczy Imre a királyra, dr. Antal Géza, Vlasiich kultuszminiszterre, Farkas József a tiszántúli egyházkerületre, s annak ősz püspökére Kiss Aronra. Erre az egyházkerület részéről gróf Degenfeld József főgondnok válaszolt. Váró Ferenc a debreczeni egyházra, presbyteriumára és elnökeire, Radácsy György a kollegiumra és tanárkarára, melyre Csiky Lajos válaszolt. Bartha Béla dr. a helyi hatóságok és testületek vezetőire, melyre Komlóssy Arthur válaszolt. A női vendégeket pedig dr. Gulyás István köszöntötte fel talpra esett beszédben.

Az orsz. ref. tanár egyesület ma d. e. 9 órakor újra megtartotta közgyűlését a kollegium disztermében a tagok élénk érdeklődése mellett. A gyűlés Dr. Erdős Józsefnek tegnap elmondott imáját s Dóczy Imre elnöki megnyitóját a főkönyvből iratta.

Megalakult azután a teológiai szakosztály közfelkiáltással Balogh Ferenczet választván elnöknek.

Benkő Imre tegnapi előadását vita alá vették, s többek hozzászólása után elfogadta a közgyűlés Benkő előterjesztését, mely szerint a tanári fizetési fokozatok eltörléséhez elvileg hozzájárul, s intézkedéssel a központi igazgatóságot bízza meg.

Utána Sinka Sándor gymn. igazgató nagy figyelem között felolvasást tartott e czímmel:

Középiskoláink helyzete tekintettel a németországi egységes jogositás reformjához.

A munkát rövid kivonatban a következőképp vázolhatjuk:

A középiskolák revidealt tantervei 3-ik

évöket teljes szélesében érk meg. Az elvi kérdések nem tudtak nagyobb hullámo-
kat verni, s a gyakorlati kipróbálás nehéz
műve lekötö a tanárságot. Am e szélesend
csak látszólagos, mert a mélyben fontos el-
vi kérdések kavargógnak s midőn a külföldi
élénk mozgalmakat látjuk, felő, hogy minket
is eltalál ragadni a reformok heve. Szüksé-
ges tehát egyrészt más megállapodottabb
kulturájú népek efféle kísérleteit megfigyel-
ni, másrészt saját viszonyainkra is ügyet
vetni.

A külföldi reformmozgalmak közül leg-
inkább a poroszoké érdekel bennünket, akik
szintén az egységes jogosításra törekednek
s akiket mi 1883 óta híven utanozunk.

A tudós felolvasó ezután visszailleszt
a németországi középiskolai kérdés menetére,
hogy miképen állott elő az egységes jog-
osítás eszméje. Teszi pedig ezt azon okból,
mert a hasonló okok és jelenségek hasonló
okozatokat és következményeket szülhetnek
mi nálunk is.

40 év óta folyik a kultura harc a há-
romféle német középiskola körül, melyek a
gymnasium, a főreáliskola s a reálgymnasium
s a viták folyamán két irány lép előtérbe.
Az egyik egységes felső iskolát akar, a má-
sik épen a sokféle mellett foglalt állást,
miadtképp pedig a gymnasiumi monopoli-
um ellensége s egységes jogosítású középiskolát
óhajt, de amely gyakorlatilag még nincs meg-
valósítva.

A porosz kormány pedig főleg arra
tör, hogy a különféle típusú iskolákat egyen-
értékűvé fejlessze. Ime az egységes jog-
osítás eszméje. Csak egy a baj hogy e re-
form nem a természetes fejlődés eredménye,
ha az 1890-iki híres decemberi conferentia
parancsára született határozata: filius ante
patrem, mert a 3 fele középiskola csak most
kezd közeledni egymáshoz. Ez a megoldás
nem igazi s szerző, hogy ezt bebizonyítsa,
behatóan vizsgálja a reformnak lehetséges
előnyeit és hátrányait. Hasznai általában:
1. az iskolát nem válogatják hasznosság
szempontjából. 2. A hivatásszerű pályára
lépés fokozza a tanulmányi előhaladást. 3.
A lomha tömegtől s a túlszűfolttságtól meg-
szabadul a gymnasium. Haszna a tanulóknak
főleg, hogy bármely erettségű jogot ad bár-
mely pályára. Amde ez csak illúzió a fő-
reáliskolai növendékre nézve, mert ha ez
theologiai pályát választ, az elmulasztott
középiskolai latint és görögöt az egyetemem
kell pótolnia, vagyis a reform az egyetemre
apellal, mint korrektorra. A jogosítás ano-
malitája tehát megszüntetve nincs s az elő-
nyök e hátrányok miatt elenyészők. Az
erettségét is bátran eldobhatjuk, ha ugyanis
a főiskola puhatolja ki a tanulók egyrészenél
a szükséges előismeretek megtételét.

Nálunk is a reformok korát éljük. —
Ugyanegy elvek s irányok vannak itt is. A
revizió nem érinti a középiskola szervezetét,
de tanterveikbe bevitte lehetőleg a nemzeti
elemek kidomborítását, a humanizmus es
reálirány összeegyeztetését, sőt a görög
pótlóval átment az egységes középiskola
talajára. Hogy itt is vannak sebezhető ré-
szek, természetes, de legfőbb az egységes
jogosítás előrelátható kivitele, mely nemileg
nyugtalanító. Nem szabad a czéltudatosan
fejlődő tanügyet kísérletezésnek kitenni.

Felolvasó nem ellensége az egyenju-
sításnak, de az időt nem látja még elér-
kezettnek a megvalósulásra. Nem kicsinyli
a reáltudományokat, büszke a reáliskolai
tanárkarrá, de az egységes jogosítás valódi
tényezőjét a kétféle iskola nyujtotta, általa-

nos műveltség egyenértékében látja a nem-
zeti jelleg zománczával bevonva. Ebből a
szempontból nagybecsűek az átmeneti tan-
terrek, melyek a jelzett alapon mozognak.

Nincs is égető szükségünk arra, hogy
ujjlag kísérletezzünk. Mi a jogosítás terén
ugyis a poroszok mellett állunk, csak hogy
őszintébbek vagyunk náluk, mert bármely
pályára is jogosítjuk a latin és görög éret-
tségi után a reáliskolai növendéket, a kor-
mány pedig a boldogulás útját külön tanfo-
lyam szervezésével iparkodik biztosítani a
realisták számára. Nálunk tehát a jogosítás
körülményesítés nélkül nem történhetnék, de
a revidált tantervek útján ért gyümölcsként
fog egyszer önkébe hullani minden erőszá-
kos razkodás nélkül.

Indítványa következő: mondja ki az
egyesület, hogy az egységes jogosítású köz-
épiskolát szükségesnek tartja, de teljes
megvalósításra nem tartja még elérkezett-
nek az időt.

Közgyűlés a Sinka Sándor előtörjesz-
tést magáévá teszi.

A tankönyv pályázatok ügyének letár-
gyalása után közgyűlés elfogadta a választ-
mányának gróf Dégenfeld József és Antal
Gábor tiszteletbeli tagokká való választása
ügyében tett ajánlatát.

Miután a nagyenyedi Bethlen-kollegium
meghívása előterjesztetet: az országos ta-
nár egyesület jövő évi közgyűlésének szin-
helyeül Nagy-Enyedet tűzi ki.

A gyűlést Dóczy Imre elnök lelkes sza-
vai zárták be.

Ma délután folytatják a város nevezet-
ségeinek megtekintését.

NAPI HIREK.

Bezárt iskolák és óvodák.

Sárváry Gyula tiszti főorvos a kanyaró
járvány fellépését tudatja az érdekeltekkel:
„Az egészségügyi bizottság a városunkban
fellépett kanyaró járvány miatt, az óvodák-
nak és az elemi iskolák négy alsó osztályá-
nak — ide értve az ev. ref. és róm. kath.
valamint magán intézet négy alsó osztályát
is — egyelőre tíz napra leendő bezáratását
véleményezte. Miről a tanító urak és óvó-
nők az idő rövidsége és az ügy sürgőssége
miatt ez uton értesítetnek.

A polgári kerékpár-egylet háziestélye.

A debreczeni polgári kerékpár-egylet,
pompásnak ígérkező hangversenyyel egy-
bekötött háziestélyt rendez szombaton este
a Dréher sörcsarnok téli kertjében. A hang-
verseny programja, amely előre is szép
sikerrel kecsegtet, a következő: Zenei nyi-
tány, előadja: Kiss Béla zenekara. Müked-
velő ének kvartettje. Zongora szóló, játsza:
Markovics Róza urhölgy. Kurucz dalok,
énekli: Komlóssi Emma. Vig monológ. Elő-
adja: Faragó Ödön: Zongora finálé elő-
adja: Marthon Géza, karmester.

A színházi gépészi állás.

A városi tanács pályázatot hirdetett a
színháznál megüresedett gépészi állásra. A
pályázat ideje tegnap járt le s tíz ajánkozó

adta be pályázati kérvényét. A pályázók
majdnem mind képesítve vannak, van azon-
ban köztük olyan is, kinek nincs meg a
meg a feltételekben előirt villamossági vizs-
gája. A pályázók a következők: Oláh János
(Halmi), ifj. Ferenczi József (V.-Pécs), Törő
Mihály (Debreczen), Kiss Kálmán (Losonc),
Tóth János (Debreczen), Baila Károly (Deb-
reczen), Lukács Antal (Szolnok), Heischrec-
ker Ferencz (Debreczen), Katona Gábor
(Debreczen), Balder Károly (Debreczen.) A
pályázati kérvényeket Oláh Károly tanács-
nok már átvette s a főmérnökkel együtt
történt megállapodása alapján legközelebb
előterjesztést tesz majd a tanácsnak, ki le-
gyen a színház gépésze.

A tűzoltóság kérelme.

Debreczen város vezetőinek nem épen
legjobb tulajdonságai közé tartozik az, hogy
bárki is fordul segélyért a városház, adnak.
Nem nézik azt érdemes e a kérelmező tes-
tület vagy egylet arra, avagy rászolgált e
bármilyen tekintetben, csak adják a pénzt. Így
történt ez a múltban, így van ez most is.
Hogy példával szolgáljunk, csak egy esetet
hozunk fel a közel múltból. A soproni lo-
varegylet löversenyt, akart itt rendezni, s
a városhoz árt, hogy csak ez esetben
tarthatja meg a versenyt, ha a város 2000
koronát ad. Az egylet még azt is kilátásba
helyezte ez volt mézes madzag, hogy Ottó fő-
herczeg az egyletelnöke iseljön a versenyekre.
A tanács, de különösen a polgármester örülve
annak, hogy egy eleven herczeg ígérkezik
ide, megszavazta a kért összeget s a ver-
sény lefolyt, de az eleven herczeg elmaradt,
pedig még a páholyát is feldekoráltatta a
podeszta. Ime ilyen czélokra kidöbják a
pénzt, de mikor egy humánus, nagy fon-
tosságu, a város élet és vagyonbiztonsága
felett örökösödő testületről van szó, mely 25
éves fennállását akarja tisztességesen meg-
ünnepegni, akkor a jog és p. ü. bizottság
azt mondja, elég azoknak 500 korona, ehet-
nek abból bőven. Mert ez történt a jog és
p. ü. bizottság legutóbbi ülésén. A tűzoltó
testület a jubileum költségeire 3000 korona
segélyt kért. Mi ezt szintén kissé soknak
tartjuk, de nem csatlakozhatánk ahhoz a vé-
leményhez, melyet többen hangoztattak a bi-
zottságban, t. i. eszem-iszomra nem adunk.
Miért szavaztak meg hát ugyanekkor a tanár
kongresszus költségeire 1000 koronát. Az
elnöknek Vecsey Imrének meleg felszólalása
eredményezte mégis azt, hogy a bizottság
nagyilekűen megszavazott 500 koronát. —
Szép, nemes elhatározás! A vidéki városok
között talán Debreczen az egyedüli, mely a
jegesekélyebb összeggel járul a tűzoltóság
fenntartásához. Tessék pl. Szegedet, Sza-
badkát megkérdezni, mennyit áldoz évenként
a tűzoltóságra, tessék megnézni, milyen
diszes palotaszzerű laktanyát építettek ezek
a városok. És Debreczen hol maradt ezek
mögött. A holnapi teljes tanácsülés is fog-
lalkozik a tűzoltó testület kérelmével s hisz-
szük, hogy mellőzi a jog és pénzügyi bizott-
ság javaslatát, s ha nem is a kért 3000 koro-

Halmágyi Sámuel

Dus választék! Rendkívüli olcsó árak mellett!

női felöltő áruházába
megérkeztek a legújabb tavaszi

FELÖLTŐK.

nát, de 2000 koronát ad a tűzoltóknak, mert ha a soproni lovaregylet megérdemelte, ezek talán jobban rászolgáltak s rászolgálnak. Nemde igaz!

A honvéd-őrnagy röpirata.

Nagy feltűnést kelt Debreczenben és Nagyváradon Stadler Jánosnak, a nagyváradi 4. honvéd gyalogezred volt őrnagyának most megjelent röpirata. Az őrnagyot 1900-ba rangvesztésre ítélte a tiszti becsületbíró, mert az őrnagy sértően nyilatkozott egy hölgyről, aki azután azred egyik tisztjének felesége lett. A röpirat Lőrinczy Dénes ezredes parancsnok, azután az ezred tisztikara és becsületbírója ellen fordul. A röpirat maga mondja el az ügy előzményeit. Az őrnagy 1899-ben Borosjenőn a 4. honvéd gyalogezred kiküldönített zászlóaljának a parancsnoka volt. Ugyan ez év április havában az állomáson időző Kovács alezredes felszólította, hogy tiltsa meg a zászlóalj tisztikarának, hogy egy borosjenői urihölgygel érintkezzenek. Az őrnagy vonakodott, hogy ilyet nem tehet. Az alezredes erre két idősebb tiszthez is hasonló felszólítást intézett. Az őrnagy erre közölte a zászlóalj tisztjeivel a feljebbvalójától kapott figyelmeztetést. Októberben egyik tiszt H. főhadnagy eljegyezte éppen a szóbanforgó hölgyet, a következő hónapban pedig eljegyzést kért az őrnagytól azért a sértésért, amit annak idején menyasszonyán elkövetett. — Az őrnagy erre kijelentette, hogy a sértő nyilatkozatot szolgálati állásából kifolyólag, mint zászlóalj-parancsnok tette, még pedig a feljebbvalójától kapott figyelmeztetés értelmében. Eanátfogva kénytelen az esetet felletteségének betérjeszteni, azzal a hozzáadással, hogy magát a lovagias elégtételadásra kötelezi. Az I. honvédkerületi parancsnokság az ügyet szolgálati uton intézte el, úgy, hogy párbajra nem került a dolog. Egy év múlva ugyanebben az ügyben becsületbírói vizsgálatot indítottak Stadler őrnagy ellen a tett nyilatkozat, valamint az ezzel előidézett lovagias ügyben tanúsított férfiatlan magatartás miatt. A becsületbíróstadler őrnagyot megfosztotta rangjától. Ugyancsak az ügy miatt nyugdíjazták Kovács alezredesét. A volt őrnagy, aki most Budapesten lakik, pirosfedelű röpiratot küldött Debreczenbe, Nagyváradra a tisztikar tagjainak. A röpirat megtámadja Szártory tábornok, volt debreczeni dandárparancsnokot, aki a vizsgálat folyamán folytonosan gáncsolta őt és szemrehányó megjegyzéseket tett és mindenképpen igyekezett hogy kedvezőtlenül hangolja becsületbírója tagjait. Az őrnagy ezután Lőrinczy Dénes nagyváradi honvéd ezred-parancsnok ellen fordul. A röpirat tiszti körökben óriási feltűnést kelt és mindenféle nagy érdeklődéssel várják, mi lesz az ügy folytatása.

Személyi hír.

Dr. Benedek János orsz. képviselő, a Debreczen főszerkesztője Budapestre utazott

Prielle Kornélla gyásza.

A magyar színészet hallhatatlan művésznőjét Prielle Kornéliát súlyos csapás érte. Testvére özv. jászai Lángh Boldizsárné szül. Prielle Emilia folyó só 1-én életének 73-ik évében Budapesten jobblétre

szenderült. Hült tetemeit folyó hó 3-án délután 3 óraker helyezték örök nyugalomra.

Gorkij — fogoly.

Az oroszok nagy írójáról, Gorkij Maximról magántelegramm érkezett Londonba. Eszerint az orosz kormány a költőt a Kaukázusnak egy smeretlen rejtett zugába internálta, a hol szigorú őrizet alatt tartják. A fogolyjal jól bannak, mindennel pompásan ellátják és megengedik neki azt is, hogy dolgozzék. Gorkij mostanában apró elbeszéléseket írogat, amelyet azonban közvetlen uton való elküldés előtt alapos cenzúra alá vesznek.

Nyilatkozat.

Soltész Farkas tetéleni lelkész urtól a következő felvilágosító nyilatkozat közétételére kértünk fel:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Becsés lapjában megjelent „Liga” cikksorozatban hivatkozás történt csekély személyemre, Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok urnak terhére róva fel, hogy én mint a tetéleni ev. ref. egyház lelkésze egyházamtól tavol, itt Debreczenben lakom.

Őszintén bevallom, hogy a „Liga”-nak ream történt hivatkozását fontosnak nem tartom s egyébként nem tekintetem, mint a dolog félreosmeréséből származott izlesten vicceznék, személyen felhasználásával a Gróf ur rovására, kit azonban ezért, dolog, mint egyházkerületi főgondnokot nem illet.

Mint hogy azonban közelebb az „Igazság” is hirrovatában foglalkozik személyemmel s illetve azzal, hogy én egyházamtól tavol lakom: — kénytelen vagyok ezen körülnényre felvilágosítással szolgálni.

A „Ligában” felemlített „sok-sok év hosszú sora” 1898. év nyaráról datálódik, a mikor ide, Debreczenbe a presbyteriumnak egyházmegyeileg jóváhagyott határozatával, a tetéleni egyháznak 40 éven keresztül hűséges szolgálata után agg koromra, s egyéb nyilvánosságra nem tartozó körülményekre tekintettel engedélyt nyertem arra, hogy magamat saját költségemen helyettes lelkészszel helyettesítem, ki a szolgálatot önállólag teljesítse és én Debreczenbe beköltözhessem.

Tehát nem is önkényűleg hagytam el egyházamat, hanem az arra egyedül illetékos fórumok hozzájárulásával, az agkorral járó gyengeségek és az egészségnek ezen korban előálló gyakori változására tekintettel.

Felemlitem, hogy nyugdíjalapunk hiányában eredménytelenül lesz megkísértve, a nyugdíjaztatásra módot találni, mely nyugdíjaztatásba bizony igen csekély igénynyel egyeztem volna bele.

Az „Igazság” hirrovatában felemlítve van, hogy szolgálataim jutalmazásaképpen az alispán az ide dehánybeváltáshoz polgári biztosul engem nevezett ki. — Ebben az igaz, hogy polgári biztosul én voltam az idén kinevezve, de azon hasznos szolgálatokról mikről, az „Igazság” beszél, nem tudok.

Igaz, hogy az alispánnal évtizedek óta baráti viszonyban vagyok úgy gondolom azonban, hogy a barátság, még nem olyan szolgálat, melyet izléssel akár gunyolni, akár gyanusítani lehetne, ha annak önző célja nincsen.

Tisztelettel kérem tekintetes szerkesztő urat, sziveskedjék becsés lapjában közleményemnek helyet adni.

Debreczen, 1002. ápril 3.

tisztelettel

Soltész Farkas.

A makói cigány ösztöndíj.

Bizonyára a világ egyik legérdekesebb alapítványa az, a melyet Louovics László makói birtokos hozott hátra, hálából azokért az órákért, a melyeket neki a cigányok muzsikája tett derűssé, Louovics végrendeletében 10,000 kor. alapítványt tett a városnál, hogy annak kamatait évenként a halála lapján odaitéljék a legjobb makói cigányzenekar-nak. A bizottság, mely az alapítvány szerint mindenkor a megye főispánjából, a város polgármesteréből s főkapitányából áll, betérjesztette az ösztöndíj ez idei kamatainak odaitéléséről szóló határozatát a városi tanácsnak, mely azt mult ülésén jóváhagyta. A határozat Puresi Karoly zenekarnak 256 kor. 25 fillért, Kolompár Béla bandájának 150 koronát és Puka Tóni elaggott zenésznek kegydíjképen 100 koronát adott.

Körözött hitvesgyilkos.

A köznigsbergi rendőrség körözi Beck Gusztáv Adolfot, akit azzal gyanusítanak, hogy feleségét, Boeczker Annát meggyilkolta. Az asszony még a mult év augusztus havában tűnt el és holttestére csak március hó 27-én akadtak rá. A gyanusított ember 1872. július 5-én született a Stutgart melletti Berg községben, 1 m. 85 czm. magas erős testalkatu. Haja barna, kecske szakáll a barna egészséges piros színű az fekete; a szeme kék felül két hamis foga van Fekete jaquet öltönyt visel. Legutóbb Cannstadtban látták, ahonnan 8 nappal ezelőtt utazott el.

Merénylet egy csendőr ellen.

Vojvedince községben történt husvét vasárnapján az alábbi eset. Vueszku Vasillie jámi süngönyhordó egy táviratot akart kézbesíteni a községhez. Ünnepléven, nem volt ott senki sem található s Molnár János csendőr békésen figyelmeztette erre Vueszku-t. Ez erre féktelen dühre gerjedt s tettleg inzultálta a csendőrt, mire meg amaz oldalfegyverét használta s támadóját súlyosan megsebezte. A vizsgálatot ez ügyben különben már megindították.

Az árvaházat internálták.

Az országos tanítói árvaházat rövid idő alatt ezuttal másodizben internálták. vagyis lakóinak nem szabad az árvaházból távozni. Erre a szigorú intézkedésre az adott okot, hogy az árvák közt kiűtött a vörheny járvány. Az egészségügyi bizottság a főorvos javaslatára tegnap délután hozta azt a helyes határozatot, hogy 14 napig az árvaház növendékeinek nem szabad az iskolába menni, nehogy a járványt széthurezolják. Különbben az árvaházban a legszigorubb óvintézkedéseket fogantatosították, hogy a vörheny megszűnjön.

Tisztelettel értesítjük a hölgyközönséget, hogy tavaszi bevásárlásunkról hazaérkeztünk s áruházunkat a tavasz-nak legújabb újdonságaival felszereltük.

Rendkívüli nagy választék nap és esernyők, nyakkendők és övökben.

Darvas Testvérek
női- és gyermekfelöltő áruházában, Hungária kávéház mellett.

Elveszett

márczius hó 27-30-ika közti napokon 3 db. osztálysorsjegy a VI. ik osztályra, egy le nem zárt levélborítékban. A szíves megtaláló kéretik, hogy vagy a rendőrségre, vagy a kiadóba legyen szíves beküldeni mivel úgy sem vehető hasznát, mert illetékes helyeken le van tiltva az esetleges nyerevény kifizetése, sőt még kellemetlen vége is lehet, ha ilyesmit kísértene meg.

Értesítés.

Debreczen város n. é. közönségének tisztelettel hozom becses tudomására, hogy a nagyerdei vendéglő bérlettől megváltam, s most már minden tevékenységemet kizárólag a Dreher-féle sörcsarnok üzletének szentelem. Legfőbb törekvésem lesz, hogy kitűnő ételek, tisztán kezelt italok, pontos kiszolgálással tegyem magamat még inkább érdemessé a n. é. közönség becses támogatására. Szíves pártfogásukat továbbra is kérve, maradtam tisztelettel: Markus Jenő vendéglős

Helyi piaczi árak.

— A vásárfelügyelőség jelentése. —

Az 1902. ápril 1-én megtartott heti vásárok árai:

	kor. fill.	kor. fill.
Buza	17.60	16.40
Kétszeres	—	—
Rozs	13.80	13.60
Árpa	14.40	14.—
Zab	14.40	14.—
Tengeri	9.60	9.60
Köles	9.—	8.80
100 kg.	kor. fill.	kor. fill.
Szalonna sós	96.—	98.—
" uj	80.—	90.—
Haj	100.—	100.—
Zsir	116.—	120.—
Kih. sertés	—	—
Sertés-hus	90.—	88.—
Széna 100 kg.	5.80	5.60
" II. rendű	5.—	3.80
Ló felhajtató	—	860 darab
Elkelt	—	390 "
Szarvasmarha felh.	—	920 "
Elkelt	—	540 "
Sertes felhajtató	—	1110 "
Elkelt	—	690 "

„Férfi divat” feltűnést keltő tavaszi újdonságok érkeztek, u. m.: Remek férfi, fiú és gyermek kalapok és sapkák, chickes nyak kendők, gallérok, színes ingek és kizelők. Kitűnő budapesti cipők, szolid szabott árban. Fekete Jakab uridivat üzletében Debreczen, főtér, kistemplom mellett.

SZINHÁZ.**Műsor.**

Csütörtök: A kornevillei harangok. Operette 3 felvonásban. Szirmay Olga és Bekeffy Lajos első fellépte. Berlet „B”.

Péntek: A kaméliás hölgy. Színmű 4 felvonásban. Groó Valéria és Nagy Sándor első fellépte. Berlet „C”.

Szombat: A görög rabszolga. Operette 3 felvonásban. Nógrádi Albert első fellépte. Berlet „A”.

Hangverseny az egyetem javára.

Debreczennek ezidőszerinti díszes vendégkoszorúját, az ország tanárait tegnap este elvittek a színházba, hogy a tiszteletükre s az egyetem javára rendezett hangversenyen jelen legyenek. Ott is voltak s aligha hiszszük, hogy valami jó benyomással távoztak onnan, mert bizony, az a műsor, melyet, nem tudjuk ki szerkesztett össze, de nem is kutatjuk ezt, hogy enyhe kifejezéssel éljünk, nagyonis gyenge volt. Szavaltat, ének, zene, no meg egy epenem mulattató vigjáték, itt a műsor. Műkedvelők töltötték ki a műsor egyes számait. Rajtuk nem mult, hogy a műsor fogyatékosait pótolják, de legjobb igyekezetük mellett sem sikerült ez. A műsor összeállításában rejlett a hiány, nem talált abban senki valami vonzót, eredetit. Műkedvelőkkel is lehet olyan előadást rendezni, mely az érdekelte családtagokon kívül másoknak is nyújthat szórakozást, de ilyen sablonos, hétköznapi műsort, hozzá 100% el felemelt helyekkel, az ország jeleseinek tiszteletére, ezzel nem aratott sem a rendező, sem Debreczen dicsőséget. Tekintve a nemes czelt, melynek javára a 100%-el felemelt helyáru hangversenyt rendezték, nem szándékunk tovább rekriminálni, de a fentieket kötelességünknek tartottuk elmondani már azért is, hogy jövőben okuljon a rendezőség.

A színház természetesen zsufolva volt. A műsort a debreczeni dalegylet éneke nyitotta meg. Kurucz dalokat énekelt.

Utana alkalmi prologus következett. Kun Bela szép, lendülettel megírt prologusát maga a szerző szavaltta el nemes hűvel, lendülettel.

Tomm Béla a szekesfehárvari zenede igazgatója művészi hagedűjatekával aratott nagy sikert. Pavelkó Jolan zongorakísérete mellett Hubay Bracause-t és Mazurkáját játszotta.

Az egyfelvonásos vigjáték előadása követte a hagedű jatekot. Kisfaludy Karoly nem epen a legmulattatóbb vigjátékát a „Vigjáték”-ot adták elő. A bájos s kedves szereplők Teleky Janka, Varga Stefania és Mayer Blanka ki kis szerepében igen kedves volt, vállvetve buzgólgodtak s nem is eredemeytelenül, mert kedves játékok gyönyörűséget is nyújtott. A vigjátékban sikeresen közreműködtek még Csernátóni Kálmán Szücs László, Halász Andras, Pirkler Ernő és Harsányi Pál.

Adenek Irma operai növendék a Tannhäuserből és a parasztbecsületből énekelt egy egy ariát. Szép tiszta hangja nem tévesztette el a hatást.

A palotás tánc következett. A tánc tetszett. Részt vettek a táncban Teleky Janka, Bonrácz Eszti, Czegléd Margit, Konrad Iren, Kovacs Margit, Krizsár Mariska, Zong Irma, Kovacs Karelín, Kulesár Endre, Joó András, Köpeczy Károly, Nagy Ferencz, Kun Szó Gyula, Szücs László, Harsányi Pál és Szeremley Béla.

Tomm Béla Paganini egyik remekét játszotta. Olyan tetszést aratott, hogy megújraztak mikor is Hubay Csárdajelenetével ért el újabb hatást.

Adamek Irma a „Czigánybáró”-ból

énekelt, majd a dalegylet éneke fejezte be a műrt. Rácz Károly zenekarának kísérete mellett a Rákóczy kesergőt és indulót énekelték el.

Megújrazeni már nem lehetett, mert még be sem fejezték, a közönség öltözködött s sietett el a színházból. Pedig ekkor még csak feltizenegyre jött az idő.

Omikron.

CSARNOK.**Vaterloo.**

Erickmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Möricz Pál.

Majd még ezt is fülembé sugta:

— Ó, Józsi pajtás! Meg csak így az öröm között sem szűnik a szegénység gyötrelme. Ilyenkor sem felejthetem, hiába ontottam veremet a hazaért, otthon az enyéim mégis csak nyomorognak és hogy e nyomoruságon kívül itthon sem láthatok egyebet.

Nehogy czimborámat emésztő karjaiba ölelje a bánat, töltöttem, itunk és a pohár csengése között elrepültek a bus gondolatok. Majd Katicza is visszatért. Elérzékenyülten adta elő, hogy miként megőrült a nagyanyó. Miként köszönte meg Goulden urnak a küldeményt és hogy ezt a szép napot, soha el nem felejtí. Mindnyaján felvidultunk. Tovább folytattuk a lakomázást, a templomba hívó harangszóra Gredi néni titkon távozott. Katicza velünk maradt. Már a finomabb fajta boros palaczkokat bontogattuk fel. Mindjobban megoldódott a társaság nyelve. Ráfordítottuk a beszédet a legutolsó hadjáratra.

Ekkor ösmertük meg visszavonulásunk nagyszerűségét, midőn a Rajnátlól Paris mögé húzódnak. Micsoda hőiesen küzdött a zászlóaljunk Babelskirchen és Saarbrück mellett. Itt történt, hogy Baubin hadnagyunk a sziklatrepesztő kemény hideg daczára átszarta a Saart, hogy néhány csolnakot szétromboljon, mielőtt az ellenség kezébe kerülne a csolnak. Hat még midőn e véres visszavonulás közben Narbenfontaine, Fourcelles, Metz, Encezelvin, Champlain, Verdun felé marsolt a sereg és a Brienne melletti csata. Már annyira megrikkult a legénység, hogy február 4-dikén a zászlóalj roncsait az ötödik könnyű gyalogezred szinte megfogyott legénységével egyesítették. És e pillanattól minden nap tüzben volt a zászlóalj. 5, 6 és 7-dikén a Szajna melletti Szezaunál, a hol a katonák az iszapba annyira belegázoltak, hogy k sem igen tudtak belőle vergődni. 10-dikén Mürsnél Czebede; estvét érvén, egy tragadomba asia belé magát, csakhogy felmelegedhessen 11-dikén vívták Marchénel azt a szörnyű csatát, a hol egy szuronyszurástól Philippe parancsnok is megsebesült; 12 és 13-án Montmirail felé marsoltak, 14-dikén Beauchamp mellett volt csata; 15—16-án a poroszok elől Montmirailba kellett visszahúzódnai; majd ismét a véres csaták végtelen sora Ferte-Gauche, Jouarre, Guet-à-Train, Neufchêtennél és így tovább! Ha a poroszokat megvertük, a muszkák támadtak ránk; az oroszok után pedig az osztrákok, a bajorok, a württembergiek, a heszeniek, szászok és bádeniek.

(Folyt. köv.)

Neuländer férfi szabó franczia és angol szövetei a tavaszi és nyári idényre megérkeztek,

Budapestről.

melynek szives megtekintésére tisztelettel meghívja a t. közönséget

DEBRECZEN, Biedermann palota.

A legujabb

női ruhaszövetek, delain, batist, zephir és mindenféle mosóruha kelmek óriási választékban raktárra érkeztek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utóda cégével Kistemplom bazár.

Honi gyártmány.

Saját műhelyemben készült, legujabb divatu, izléses kivitelű

cszilinderek

3 főtől feljebb Nálam vásárolt cszilinderek vasalását mindenkor díjmentesen eszközölöm.

Kemény és puha kalapok tisztítását és átalakítását jutányosan teljesítem.

ZACHAR S.

kalapos mester. Debreczen, Piac utca 42. (Biedermann ház.)

Hallatlan

olcsó árban kapható egy teljes férfi öltönyre

való ruhaszövet bármily színben, a tavaszi és nyári ténnyre 3 méter

2 forint 75 krért.

A vállalat készpénzfizetés mellett összevásárolja a posztgyárosoktól a visszamaradt árukat és így ily hallatlan olcsó árban bocsátja eladásra. Nincs tehát semmi félrevezetés benne, hogy ily mesés olcsó árban kaphatók e ruhaszövetek, melyeknek minden darabja válogatott minőségű, divatos mintájú és megéri a vételár kétszeresét.

Megrendeléseket csak utánvét mellett eszközölünk.

A nagy forgalom miatt s tekintetbe véve a rendkívül olcsó árakat, mintákat nem küldünk. Vidéki megrendeléseknél a szín megjelölése elengedő.

Központi ruhaszövet kivitelű vállalat.

BUDAPESTEN V. Ferencz-József tér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerertárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Első Eperjesi len és damaszt műszövéde képvisellete. **Schvartz Victor** Debreczen, Sionffy u. (városi bérház.) Valódi Rumburgi és Irlandi vásznak, Schrotl-féle schifonok, törülközők, ágyhuzatok, damaszt és asztalterítékek, zsebkendők és kéz-fehérművek raktára.

Tisztelt ügyfeleimnek

b. tudomására hozom, hogy 1895. év óta fennálló törvényszekileg 94592 sz. a. bejegyzett hitelszerző irodám mint eddig is, minden előleges költség mellőzése mellett Budapest, Luther-u. 1 a. sz. alá helyezem át. Ugy külföldi, mint belföldi előkelő összeköttetésemnél fogva kieszközölhetek kölcsönt I-ső helyre 4 %, II. helyre 5 1/2 % mellett. Pénzügyintézeteknek igen kedvező feltételek mellett szerezhetek visszleszámlási hitelt. Válaszbélyeg melléklendő. **W e i s z Mihály** Budapest, Luther-u. 1/a.

Megérkeztek

a legszebb tavaszi újdonságok női divatszövetekben

Bluz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen Rózsater.

A legbiztosabb

és évek hossza sora óta legjobban bevált

Gazdasági magvak
Konyhakerti magvak
Valódi erfurti virágmagvak

Kontsek Géza

előbb **Gaszner Károly**

magkereskedésében, Kossuth utca 7.

kaphatók.

Magánigyasztóknak és viszontelárusítóknak jelentékeny kedvezmény.

Nagy, képes árjegyzék ingyen.

Csorda föld.

A Waggongyár háta megett levő **Nadályos** nevű csordajárás földemre úgy mint eddig, most is megkezdődik Szent-György napján a kihajtás. Hol is fejős teheneken kívül rugóit borjuk és meddő tehenek egész nyári kintlételelre elfogadtatnak.

Előjegyzések mátlól kezdve lakáson, Teleki utca 5 sz. eszközölhetők.

Ungvári Andor.

Premier kerékpár 1902.

Legidősebb és kipróbáltabbjelű.

Modern finom kiállítás.

Katalogus ingyen.

Katalogus ingyen.

Premier-Werke. Eger (Csehország.)

Adler és Mezey

üveg és porcellán üzletében

már nagymennyiségű áruk érkeztek meg, minek következtében teljesen berendezett raktárt tartunk **Porcellán, Üveg és diszműárunkban.** Tavaszi idenyre legjutányosabb áruk mellett ajánljuk **Kerti golyó, Preparált Palma** és a még raktaron lévő **függőlámpáinkat.**

Művészies kivitelben **fényképnagyításokat** még eddig nem létezett olcsó áron elvállalunk. Képekteretek saját találmányu illesztő gépünkön legszebb kivitelben készítünk. Remek **keretléc** mintáink, valamint a fenti czikkel szép kiviteléről és főképp azok szolid áraitól a n. e. közönség szives meggyőződését saját érdekükben remélik és vagyunk **ADLER és MEZEY.**

Tanulót elfogadunk.

Az általam legpontosabban összeallított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak ta ált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerertáramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.
Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszerertára és illatszerraktára DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

2 írtól feljebb ölenként kaphatók 160 öles

Házhelyek

a Csapó-utca végén, részletfizetésre.
Felvilágosítás nyerhető: **Fejér Ferencz**
ügyvéd irodájában a város bérházában.

Boros testvérek nőidivatáru háza

értesíti a t. hölgyközönséget, hogy rak-
tárát a **legremekesebb**

ujdonságokkal

látta el a tavaszi idényre. Régibb áruk
mélyen leszállított árban.

Olcsóbb mint bárhol

1 kilo

Lemez konyhaedény 65 kr.

és ugyszinte mindenféle **konyhafelsze-
relések** legolcsóbban kaphatók

Pásztor Gyula és Társa

vasüzletében, Csapó-u. bankház

Mauk József

férfi szabó üzlete

Debreczen, főtér 12. (Stenczinger ház)

Tudatja a mélyen tisztelt vevőit, ugy-
szintén a n. é. közönséget, hogy a

**tavaszi ujdonságok hazai, angol és
francia szövetekben megérkeztek.**

Ajánlja magát a **legújabb divatu öltö-
nyök**, valamint e szakmába vágó ruhák el-
készítésére

**szolid árak és pontos ki-
szolgálás mellett.**

Gerébi Fülöp utódai czég

DEBRECZENBEN.

Ajánl mindenféle friss töltésű **bel- és külföldi**

ásványvizeket és forrástermékeket

a legjutányosabb árban

Hazai hírneves ásványvizeinkből különösen ajánlhatók a

Borszéki, Bikszádi, Margit, Mohai-Ágnes, Parádi és Szolyval források.

nagy raktára a legkitünőbbnek ösmert

Vásártelki Moorföldnek.

Valamint folyton friss minőségben kapható:

Karlsbadi, Franzensbadi, Darkau és Halleini forrás só.

Egyedül valódi angol

THIERRY'S BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólérhetően hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, végtét vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legregibb bajokból is. 2. Kütető hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor, szélgyöcsöt s a tagrágatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felfőfőgést, a szájnak s a gyomornak büztét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és beibajoknál, u. m. sebeknél, lázhőlyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütéseknél, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a **mellőkeült zöld mezejű apacza-védjegyre!** Hamisításoktól legjobban óvakodunk, ha **egyenesen** gyáramból Ausztria-Magyarország minden államására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Herzegovinában 4 kor, 60 fillér. Kevesebb nem küldetük. Szétküldés előrefizetés vagy összeg utánvétele mellett.

Miért szenved ön? Hiszen önnek, amely gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia kenőcsöt** használják, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utlíérhető. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontveszedéseknél, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinővés, képződmény, karbnukulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgyűlés, a lábnaak járás közben történt kibebélése, fagyás és égés stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor. 50 fill. Temérdek elősmérő levél megtekinthető. Utazatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada” a tégelybe van-e égetve. Eme két gyógyhaisában utólrhetően szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segítség, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készenitben e világhírű, olesó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kütűő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim-
Apotheke Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Lauerbrum.

Főraktár: Budapest Török József, Agramban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

**Csipke függönyök
tisztítása**
a szőlek elrongálása nélkül.

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító inté-
zetében eszközöltetik.

Debreczen

Széchenyi utca 42 sz.

Üzlethelyiség az utcára.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.